

Πογλανlje 32

Δίωνος Κασσίου Κοκκηιανού Ἐρωμαϊκὴ ἱστορία EB 16–17

0 tekstu

Pišući oko 200. po Kr., u 62. knjizi *Rimske povijesti* Dion Kasije detaljno i slikovito opisuje zbrku i zbunjenost među stanovnicima Rima tijekom velikog požara 64. po Kr.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Dio Cassius *Historiae Romanae* 62.16-17

καὶ ἦν ἡ τε κραυγὴ καὶ ὀλολυγὴ παίδων ὁμοῦ γυναικῶν ἀνδρῶν
γερόντων ἄπλετος, ὥστε μήτε συνιδεῖν μήτε συνεῖναί τι ὑπὸ τοῦ
καπνοῦ καὶ τῆς κραυγῆς δύνασθαι· καὶ διὰ ταῦθ' ὄραν ἦν τινὰς
ἀφώνους ἐστῶτας ὥσπερ ἐνεοὺς ὄντας. κὰν τούτῳ πολλοὶ μὲν καὶ
τὰ σφέτερα ἐκκομιζόμενοι, πολλοὶ δὲ καὶ τὰ ἀλλότρια ἀρπάζον-
τες ἀλλήλοις τε ἐνεπλάζοντο καὶ περὶ τοῖς σκεύεσιν ἐσφάλλοντο,
καὶ οὔτε προῖέναι ποι οὔθ' ἐστάναι εἶχον, ἀλλ' ὤθουν ὠθοῦντο,
ἀνέτρεπον ἀνετρέποντο. καὶ συχνοὶ μὲν ἀπεπνίγοντο συχνοὶ δὲ

συνετρίβοντο, ὥστε σφίσι μηδὲν ὅ τι τῶν δυναμένων ἀνθρώποις ἐν τῷ τοιούτῳ πάθει κακῶν συμβῆναι μὴ συνενεχθῆναι. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἀποφυγεῖν που ῥαδίως ἐδύναντο· κἂν ἐκ τοῦ παρόντος τις περιεσώθη, ἐς ἕτερον ἐμπесῶν ἐφθειρέτο.

καὶ ταῦτα οὐκ ἐν μιᾷ μόνον ἀλλ' ἐπὶ πλείους καὶ ἡμέρας καὶ νύκτας ὁμοίως ἐγένετο. καὶ πολλοὶ μὲν οἴκοι ἔρημοι τοῦ βοηθήσοντός σφισιν ἀπώλοντο, πολλοὶ δὲ καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐπικουρούντων προσκατεπρήσθησαν· οἱ γὰρ στρατιῶται, οἳ τε ἄλλοι καὶ οἱ νυκτοφύλακες, πρὸς τὰς ἀρπαγὰς ἀφορῶντες οὐχ ὅσον οὐ κατεσβέννυσάν τινα ἀλλὰ καὶ προσεξέκαιον. τοιούτων δὲ δὴ ἄλλων ἄλλοθι συμβαινόντων, ὑπέλαβέ ποτε τὸ πῦρ ἄνεμος καὶ ἐπὶ τὰ λοιπὰ ὁμοῦ πάντα ἤγαγεν, ὥστε σκευῶν μὲν πέρι ἢ οἰκιῶν μηδένα μηδὲν ἔτι φροντίσαι, πάντας δὲ τοὺς λοιποὺς ἐστῶτάς που ἐν ἀσφαλεῖ τινι ὄραν ὥσπερ νήσους τινὰς καὶ πόλεις ἅμα πολλὰς φλεγόμενας, καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς σφετέροις μηδὲν ἔτι λυπεῖσθαι, τὸ δὲ δημόσιον ὀδυρομένους ἀναμιμνήσκεισθαι ὅτι καὶ πρότερόν ποτε οὕτως ὑπὸ τῶν Γαλατῶν τὸ πλεῖον τῆς πόλεως διεφθάρη.

Analiza i komentar

καὶ ἦν ἢ τε κραυγὴ

καὶ ὀλολυγὴ

παίδων ὁμοῦ γυναικῶν ἀνδρῶν γερόντων

ἄπλετος,

ὥστε

μήτε συνιδεῖν

μήτε συνεῖναί τι

ὑπὸ τοῦ καπνοῦ

καὶ τῆς κραυγῆς

δύνασθαι·
καὶ διὰ ταῦθ'
ὄρᾶν ἦν
τινας ἀφώνους ἐστῶτας
ὥσπερ ἐνεοὺς ὄντας.

ἦν § 315, ovdje u značenju „nastati” (LSJ εἰμί A.I.2)
παίδων... γυναικῶν ἀνδρῶν γερόντων subjektni genitiv, § 393.2; asindeton
ὥστε veznik uvodi posljedičnu rečenicu s infinitivom, § 473
μήτε... μήτε... koordinacija sastavnim (niječnim) veznicima, § 513.4
συνιδεῖν složhenica glagola ὀράω, § 327.3, § 254; ovisan o δύνασθαι
συνεῖναι složhenica glagola ἴημι, § 306, preneseno značenje (LSJ συνίημι II);
ovisan o δύνασθαι
δύνασθαι § 312.5; glagol nepotpuna značenja u rečenici otvara mjesto infi-
nitivima; subjekt infinitiva nije izrečen (npr. τινα „nitko”)
διὰ ταῦθ' διὰ s akuzativom, značenje vidi LSJ διὰ B.III
ὄρᾶν § 327.3, § 243; ovisan o ἦν
ἦν § 315, bezlično: „bilo je moguće” (LSJ εἰμί A.VI), otvara mjesto dopuni
u infinitivu
ἐστῶτας mješoviti perfekti, § 317.1
ὄντας § 315

κἂν τούτῳ
πολλοὶ μὲν καὶ τὰ σφέτερα ἐκκομιζόμενοι,
πολλοὶ δὲ καὶ τὰ ἀλλότρια ἀρπάζοντες
ἀλλήλοις τε ἐνεπλάζοντο
καὶ περὶ τοῖς σκεύεσιν ἐσφάλλοντο,
καὶ οὔτε προῖέναι ποι
οὔθ' ἐστάναι
εἶχον,
ἀλλ' ὥθουν ὥθοῦντο,
ἀνέτρεπον ἀνετρέποντο.

κάν τούτῳ priložna uporaba οὗτος, LSJ s. v. VIII.6.b
πολλοὶ μὲν... πολλοὶ δὲ... koordinacija česticama izražava suprotnost
ἐκκομιζόμενοι složenica glagola κομίζω, § 232
ἀρπάζοντες § 231
ἐνεπλάζοντο složenica glagola πλάζω, rekcija τινί § 232, augment § 238
ἐσφάλλοντο § 232; u doslovnome značenju, LSJ s. v. A
οὔτε... οὔθ’... koordinacija sastavnim (niječnim) veznicima § 513.4
προϊέναι složenica glagola εἶμι § 314.1
ἐστάναι mješoviti perfekti, § 317.1
εἶχον § 231 (augment § 236), § 327.13, otvara mjesto dopuni u infinitivu
 (LSJ ἔχω A.III)
ἀλλ’ suprotni veznik § 515.1
ὄθουν § 231, § 243
ὠθοῦντο § 232, § 243
ἀνέτρεπον složenica glagola τρέπω, § 231, augment § 239
ἀνετρέποντο složenica glagola τρέπω, § 232, augment § 239

καὶ συχνοὶ μὲν ἀπεπνίγοντο
συχνοὶ δὲ συνετρίβοντο,
ὥστε
σφίσι
μηδὲν ὅ τι τῶν δυναμένων
ἀνθρώποις
ἐν τῷ τοιούτῳ πάθει
κακῶν
συμβῆναι
μὴ συνενεχθῆναι.

συχνοὶ potpumbeni predikat ili predikatni proširak (pridjev umjesto hrv. pri-
 loga) § 369; usp. LSJ συχρός A.II: „brojni”
συχνοὶ μὲν... συχνοὶ δὲ... koordinacija česticama, izražava se suprotnost
ἀπεπνίγοντο složenica glagola πνίγω, § 232, augment § 239
συνετρίβοντο složenica glagola τρίβω, § 232, augment § 238
ὥστε veznik uvodi posljedičnu rečenicu, ovdje s infinitivom, § 473

- τῶν δυναμένων** poimeničeni particip, § 312.5, otvara mjesto dopuni u infinitivu; dijelni genitiv § 395
συμβῆναι složenica glagola βαίνω § 321.6; rekcija τινί; korjeniti aorist § 316, LSJ A.III συμβαίνω
μή negacija uz infinitiv u posljedičnoj rečenici § 473, slijedi iza složene negacije (μηδέν) pa se poricanje ukida, § 510
συνενεχθῆναι složenica glagola φέρω § 327.5, LSJ συμφέρω B.III

οὐδὲ γὰρ οὐδ'
 ἀποφυγεῖν που
 ῥαδίως ἐδύναντο·
 καὶ
 ἐκ τοῦ παρόντος
 τις περισώθη,
 ἐς ἕτερον
 ἐμπεσὼν
 ἐφθείρετο.

- οὐδὲ γὰρ οὐδ'** nadovezivanje na prethodnu rečenicu i uvođenje daljnjega objašnjenja, LSJ οὐδέ C.II
ἀποφυγεῖν složenica glagola φεύγω, s. 116, § 254
που neodređeni prilog izriče mjesto, LSJ που A
ἐδύναντο § 312.5, glagol nepotpunoga značenja otvara mjesto dopuni u infinitivu
καὶ realna pogodbena rečenica § 475: „čak i ako...“
τοῦ παρόντος sc. κακοῦ; složenica glagola εἰμί, § 315; poimeničeni particip; LSJ πάρειμι II
περισώθη složenica glagola σώζω, s. 118, § 296
ἐμπεσὼν složenica glagola πίπτω § 327.17, § 254
ἐφθείρετο § 232; imperfekt iterativne (višeokratne) radnje Smyth 1893

καὶ ταῦτα

οὐκ ἐν μιᾷ μόνον
ἀλλ' ἐπὶ πλείους
καὶ ἡμέρας
καὶ νύκτας

ὁμοίως ἐγίνετο.

οὐκ... μόνον ἀλλ'... „ne samo...nego...”

ἐν μιᾷ... ἐπὶ πλείους... sc. ἡμέρα καὶ νυκτί

ἐγίνετο § 325.11; jonski i helenistički oblik; § 232; slaganje sa subjektom
u množini § 361

καὶ πολλοὶ μὲν οἴκοι

ἔρημοι
τοῦ βοηθήσοντός
σφισιν

ἀπώλοντο,

πολλοὶ δὲ

καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐπικουρούντων
προσκατεπρήσθησαν·

οἱ γὰρ στρατιῶται,

οἳ τε ἄλλοι

καὶ οἱ νυκτοφύλακες,

πρὸς τὰς ἀρπαγὰς ἀφορῶντες

οὐχ ὅσον

οὐ κατεσβέννυσάν

τινα

ἀλλὰ καὶ προσεξέκαιον.

πολλοὶ μὲν... πολλοὶ δὲ... koordinacija česticama, izražava suprotnost

τοῦ βοηθήσοντός *genetivus copiae et inopiae* uz *ἔρημοι* § 403.2; *poimeničeni particip* § 243

σφισιν sc. *οἴκοις*

ἀπώλοντο § 319.15, § 254

τῶν ἐπικουρούντων *poimeničeni particip*, LSJ *ἐπικουρέω* II

προσκατεπρήσθησαν *složenica glagola* *πίμπρημι* § 312.3, LSJ *προσκαταπίμπραμαι*, *hapax* Diona Kasija; *augment* § 238

οἱ γὰρ *čestica* uvodi objašnjenje prethodnoga navoda

ἀφορῶντες „*promišljajući, planirajući*”; *složenica glagola* *ὀράω* § 327.3, § 243, često otvara mjesto *prijedložnom* izrazu *πρός τι*

οὐχ ὅσον LSJ *ὅσος* IV.5.b; *priložna uporaba ὅσον* uz *negacije*

κατεσβέννυσάν *κατασβεννώω*, *alternativni (kasniji) oblik složenice glagola* *σβέννυμι* § 319.6, § 267; *augment* § 238

τινα sc. *οἶκον*

προσεξέκαιον *složenica glagola* *καίω*, § 231; *augment* § 238

τοιούτων δὲ δὴ ἄλλων

ἄλλοθι

συμβαινόντων,

ὕπελαβέ ποτε

τὸ πῦρ

ἄνεμος

καὶ ἐπὶ τὰ λοιπὰ

ὁμοῦ πάντα

ἤγαγεν,

ὥστε

σκευῶν μὲν πέρι

ἢ οἰκιῶν

μηδένα

μηδὲν

ἔτι φροντίσαι,

πάντας δὲ τοὺς λοιποὺς
 ἐστῶτάς που
 ἐν ἀσφαλεῖ τινι
 ὄρᾳν
 ὥσπερ νήσους τινὰς
 καὶ πόλεις ἅμα πολλάς
 φλεγόμενας,
 καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς σφετέροις
 μηδὲν ἔτι
 λυπεῖσθαι,
 τὸ δὲ δημόσιον
 ὀδυρομένους
 ἀναμιμνήσκεσθαι
 ὅτι καὶ πρότερόν ποτε
 οὕτως
 ὑπὸ τῶν Γαλατῶν
 τὸ πλεῖον
 τῆς πόλεως
 διεφθάρη.

τοιούτων ἄλλων συμβαινόντων § 504

συμβαινόντων složenica βαίνω, § 321.6, § 231

δὲ δὴ kombinacija čestica označava prelazak na novu temu, Smyth 2839

ὑπέλαβέ složenica λαμβάνω, § 321.14, § 254

ἤγαγεν s. 116, § 257

ὥστε veznik uvodi posljedičnu rečenicu, ovdje s A+I, § 473

σκευῶν μὲν... πάντας δὲ... koordinacija česticama, izražava suprotnost

πέρι anastrofa, prijedlog dolazi iza imenice na koju se odnosi

φροντίσαι česta dopuna περί τινος (LSJ φροντίζω II.2), § 267; ovisno o

ὥστε

ἐστῶτάς mješoviti perfekti, § 317.1

ὄρᾱν akuzativ s infinitivom, subjektni je akuzativ πάντας δὲ τοὺς λοιποὺς ἐστῶτάς, objekti su νήσους τινὰς καὶ πόλεις ἅμα πολλὰς φλεγόμενας; ovisno o ὥστε; § 327.3, § 243

φλεγόμενας § 232

ἐπὶ μὲν τοῖς σφετέροις... τὸ δὲ δημόσιον... koordinacija česticama izražava suprotnost

λυπεῖσθαι § 232

ὄδυρομένους § 232

ἀναμυμνήσκεσθαι akuzativ s infinitivom, subjektni je akuzativ ὄδυρομένους; složenica μυμνήσκω, § 232; ovisno o ὥστε; kao *verbum sentiendi* otvara mjesto zavisnoj izričnoj rečenici

ὅτι veznik uvodi izričnu rečenicu, § 467

καὶ πρότερόν ποτε ὑπὸ τῶν Γαλατῶν autor aludira na galsko pustošenje Rima 390. pr. Kr. pod vodstvom Brenna, poglavice Senona, nakon poraza Rimljana kod rijeke Alije; jedini put da je strana vojska osvojila Rim u osam stoljeća (do vizigotskoga osvajanja 410. po Kr.)

τὸ πλεῖον poimeničenje pridjeva članom § 373

τῆς πόλεως dijelni genitiv, § 395

διεφθάρη složenica glagola φθείρω, § 292